
 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	19 abril 2023
		9:30 11:30

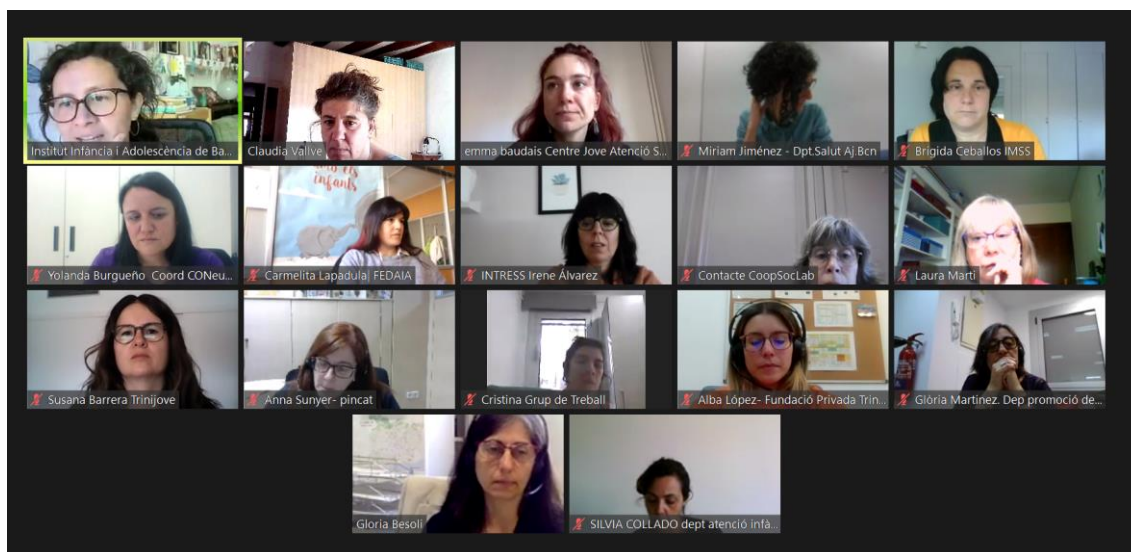
EDUCACIÓ AFECTIVO I SEXUAL EN LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA: drets sexuals, drets reproductius i dret a una educació afectiva i sexual integrals

7a SESSIÓ DE TREBALL: ACTA DE REUNIÓ

Persones assistents	<p>Confirmats:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Monica Algueró – Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya 2. Ma Paz Ardiaca – Dep. Atenció Social a la Família i Infància 3. Irene Álvarez - INTRESS 4. Glòria Besolí – Tècnica d'Infància – Dte Nou Barris 5. Yolanda Burgueño – Fundació Trinijove-Centre obert Neus Puig 6. Silvia Collado – Dep. Atenció Família i Infància - IMSS 7. Carmelita Lapadula – FEDAIA 8. Laura Martí – Federació Catalana de Voluntariat 9. Glòria Martínez – Dep. Promoció Infància Ajuntament Barcelona 10. Anna Sunyer – PINCAT-Plataforma Infància Catalunya 11. Laia Pineda Rüegg – Co-coordinadora GT Infància 12. Claudia Vallvé – Co-coordinadora GT Infància 13. Gina Grifoll – Secretaria tècnica CMBS <p>Convidades:</p> <ol style="list-style-type: none"> 14. Cristina Arroyo – Equip Trinijove 15. Susanna Barreda – Equip Trinijove 16. Tània Lutjens – Equip Trinijove 17. Alba López – Equip Trinijove <p>Ponents:</p> <ol style="list-style-type: none"> 18. Emma Baudais – Educadora Centre Jove d'Atenció a la Sexualitat 19. Brígida Ceballos – Gestora projectes Dp. Atenció soc. Inf. Famílies-IMSS 20. Míriam Jiménez – Tècnica Dep. Salut Àrea Drets Socials 21. Yolanda Burgueño – Fundació Trinijove-Centre obert Neus Puig
---------------------	--

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	19 abril 2023
		9:30 11:30

	<p>S'excusa:</p> <p>22. Carme Calafat – Associació Benestar i Desenvolupament – ABD</p> <p>23. Roger García Rodoreda – UNICEF Comitè Catalunya</p> <p>24. Anna de Palau – Acció Social Territorial Comunitària</p> <p>25. Carme Carrera – Referent CMBS-Dep. Participació Social</p>
Documentació aportada	<p>Vídeos per la prevenció de la ceguesa de gènere en l'acció socioeducativa, del grup InnovaSeis de la UB https://www.youtube.com/watch?v=-aQcVDwUvQA</p> <p>Darrer informe de l'Agència de Salut Pública de Barcelona sobre amb les darreres dades de ciutat sobre salut sexual i reproductiva: https://www.aspb.cat/noticies/salut-drets-sexuals-reproductius-bcn-2021</p> <p>Vídeo del departament de Promoció de la infància: https://ajuntament.barcelona.cat/infancia/es/canal/sentir-que-si-sentir-que-no</p>

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	19 abril 2023
		9:30 11:30

Ordre del dia:

9.30 h- 9.45 h **Benvinguda i presentació de la sessió** Laia Pineda i Clàudia Vallvé, coordinadores grup de treball

9.45 h- 10.05 h **Per què és necessari parlar de drets sexuals, drets reproductius i del dret a una educació afectiva i sexual integrals en la infància i l'adolescència? Podem dir que aquests són drets garantits? A quins reptes ens enfrontem?** Emma Baudais, educadora del Centre jove d'atenció a la sexualitat (CIAS)

10.05 h a 10.20 h **L'estratègia compartida de salut sexual i reproductiva de l'Ajuntament de Barcelona i el Pla d'Abordatge per la Salut Sexual als Centres oberts: context i bases del model** Brígida Ceballos, gestora de projectes del Dpt d'atenció social a la infància i famílies (IMSS), Miriam Jiménez, tècnica del Departament de Salut de l'Àrea de Drets Socials.

10.20 h a 10.35 h **Pla d'Abordatge per la Salut Sexual en els Centres oberts: l'experiència del Centre Obert Neus Puig (Fundació Trinijove): bondats del programa, aprenentatges i reptes de futur** Yolanda Burgueño, directora del Centre Obert Neus Puig i membre del grup de treball Igualtat d'oportunitats en la infància del CMBS

10.35 h a 10.50 h **Reptes i propostes per elevar al govern local** Emma Baudais, Brígida Ceballos i Yolanda Burgueño

10.50 h a 11.20 h **Debat obert a tots els participants en la sessió** Participants en la sessió

11.20 h a 11.30 h **Cloenda i properes passes** Laia Pineda i Clàudia Vallvé, coordinadores grup de treball

Desenvolupament de la reunió:

Presentació de la sessió. Laia Pineda

En aquesta sessió parlarem de drets sexuals i reproductius a la infància i l'adolescència.

Iniciem la sessió amb una primera presentació de dades sobre la temàtica que treballem avui, que ens ajudaran a emmarcar el debat¹.

- **Canvi important en l'orientació sexual de les noves generacions.** No disposem de dades comparatives amb anys anteriors, ja que la FRESC ha incorporat aquesta informació en la darrera onada de l'enquesta, però veiem que el 2021, un 48% de les noies i un 78% dels nois manifesten estar atretes únicament per persones del seu sexe.
- La **discriminació per orientació sexual**, tot i no ser la més important, també està present i s'ha de tenir en compte.
- Sobre **maltractament entre iguals**, ens porta a veure la importància de desplegar programes d'educació afectiva sexual. Augmenta progressivament els casos de noies i de nois que informen haver estat víctimes de maltractament per part de la parella. També, al servei SARA, que té un servei d'atenció específica per a públic adolescent i jove, el 2020 van atendre 14 casos, majoritàriament noies, per maltractament de la parella i violència masclista.

¹ Per major detall amb les dades podeu consultar la presentació que s'adjunta amb aquesta Acta.

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	19 abril 2023
		9:30 11:30

- Sobre les **agressions sexuals entre iguals**, en edats molt joves, el 2020 l'enquesta de joventut de Barcelona per primera vegada va incorporar un mòdul per preguntar als joves si havien estat víctimes d'agressió sexual, i en el cas de les noies, 1 de cada 10 afirmava que alguna vegada nois o noies de la seva edat les havia obligat a realitzar actes sexuals. Per tant, un nivell de violència entre iguals molt important.
- **L'edat mitjana d'inici de relacions sexuals** són els 15 anys. A Batxillerat s'incrementa molt el percentatge, però a segon d'ESO ja comença i, per tant, és important que comencem amb l'educació sexual ja a partir d'aquestes edats.
- La **satisfacció amb les relacions sexuals** és força elevada, tot i que hi ha un percentatge d'entorn el 7% que no es mostren satisfets.
- Sobre la **seguretat de les relacions**, un 21% no utilitza cap mètode anticonceptiu o mètodes no segurs. Per tant, és un tema que ens hauria de preocupar.
- Altres dades a tenir en compte per contextualitzar el debat són **l'accés a la pornografia** en edats molt primerenques. És sovint la primera informació que reben els nens i nenes sobre aquest tema i això està provocant una normalització d'una sèrie de models sexuals masculistes i no saludables. Per això, els experts demanen més educació sexual per fer front a aquesta situació.
- Aquest febrer de 2023 la Generalitat ha aprovat una nova reordenació dels currículums incorporant, per primera vegada, l'educació afectivosexual en l'etapa de 0 a 6 anys.
- Com a mesura del nou [Pla de Salut mental de l'Ajuntament de Barcelona 2022-2030](#) es preveu estendre al 50% de les escoles de la ciutat el programa '1,2,3,emoció!' que promou l'ASPB per a l'alumnat d'educació infantil, valorant la possible extensió a l'alumnat d'12 de les escoles bressol.

Per què és necessari parlar de drets sexuals, drets reproductius i del dret a una educació afectiva i sexual integrals en la infància i l'adolescència? Podem dir que aquests són drets garantits? A quins reptes ens enfrontem?

Emma Baudais, Centre jove d'atenció a les sexualitats (CJAS)

De vegades es té una idea equivocada del que és l'educació afectivosexual. Des del centre jove d'atenció a les sexualitats (CJAS) considerem que l'objectiu prioritari d'aquesta educació és la maduració personal, l'autoconeixement i el desenvolupament d'habilitats per construir vincles afectius igualitaris. Un dels objectius és poder **construir vincles igualitaris** que deixen de banda les violències sexuals.

El procés és acompanyar als infants i adolescents en la presa de decisions sobre la seva pròpia sexualitat. Hem de tenir en compte que la sexualitat està present en les nostres vides i, per tant, ha d'estar present en els centres d'educació d'ençà que són petits. Té a veure amb els nostres cossos, els processos de canvi, l'autoescolta i l'escolta dels altres, la capacitat de saber què volem i què no volem, de saber posar límits i auto límits, reconèixer els vincles d'amistat i sexoafectius, el paler i les emocions. **Quan parlem d'educació sexual també parlem de fomentar la salut sexual.**

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	19 abril 2023
		9:30 11:30

La salut sexual és un estat de benestar físic, emocional, mental i social en relació amb la sexualitat i també l'autonomia per expressar i manifestar les diferents formes de viure la sexualitat. Així ens permet transcendir la visió de la salut com a absència de malaltia i ens permet avançar cap a un **concepte integral relacionat amb el benestar i la salut emocional**. Salut sexual no és només no tenir embarassos no desitjats sinó també, si per exemple sóc una dona lesbiana, poder viure la meua sexualitat sense violències.

Quan parlem d'educació afectivosexual i de salut sexual, parlem de defensar els drets sexuals i reproductius, que són drets que formen part dels drets humans. Per exemple, un dels drets és dret a la informació i l'educació, el dret a la salut i els beneficis dels avenços científics, el dret a planificar quan una vulgui una família si es desitja, el dret a la rendició de comptes i a la reparació de danys o el dret a la igualtat. Des del centre jove defensem aquesta **perspectiva dels drets**. Aquest és un **punt de partida que ens permet adaptar-nos a qualsevol context, valorant l'heterogeneïtat i les diferents maneres de viure la sexualitat**. La sexualitat és una realitat que ens travessa a tothom de manera molt diferent, fet que fa que molt fàcilment podem caure en opinions personals o judicis de valor quan treballem aquest tema. Per això la perspectiva de drets ens permet informar objectivament, basant els nostres coneixements en la informació científica, sigui qui sigui la persona que ens trobem davant. Sovint, com a educadores sexuals, ens trobem que els professionals manifesten que hi ha persones de cultures molt diferents, famílies que no estan d'acord amb diferents aspectes de diversitat sexual, i per això **la perspectiva de drets ens porta a defensar el dret a viure la sexualitat, no a imposar una determinada manera de viure la sexualitat**.

Si entenem que els drets humans i que els drets sexuals i reproductius són universals i inalienables, entenem que **l'educació sexual és inalienable perquè és una eina per protegir la igualtat entre homes i dones i entre diferents orientacions sexuals**. I penso que és una de les eines més poderoses per poder arribar a una situació igualitària.

Pensant en els casos que escoltem darrerament sobre violències sexuals entre adolescents, estem convençudes que **l'única manera de combatre la violència és l'educació sexual**. I defensar a la infància i l'adolescència és defensar l'educació sexual.

També és important qüestionar-nos sobre **quin tipus d'educació sexual volem**. Ens hem de plantejar què entenem per educació sexual i quina educació sexual volem perquè no qualsevol educació sexual ens val. **Sovint, l'educació sexual està molt centrada en les malalties sexuals, en embarassos no desitjats i enfocada des de la por, no des del plaer**. Però la sexualitat va molt més enllà d'aquest discurs biomèdic i moral. Té a veure amb les emocions, amb el poder, amb la negociació, amb la comunicació, amb el consentiment i amb moltes coses que van molt més enllà del que ens atrevim a parlar. La nostra generació no hem tingut educació sexual, i si no hem tingut formació sobre la sexualitat, és normal que ens faci por a abordar alguns aspectes amb els infants i adolescents que no ens han explicat a nosaltres. I, per tant, és més fàcil explicar com es posa un preservatiu que parlar del consentiment, de com posar límits, o de què és una bona comunicació. L'altre dia un noi d'un institut em va dir "*¿Qué, ya vienes aquí a asustarnos?*" i això reflecteix molt clarament com s'ha enfocat l'educació sexual fins ara.

En primer lloc, hem de tenir en compte que l'educació afectivosexual **no és un dret garantit**. Estem avançant, però gairebé cap centre imparteix educació sexual des d'un punt de vista integral ni adaptat a l'edat. **Hi ha moltes lleis, però tot això és en va, perquè no ens prenem seriosament el caràcter obligatori d'aquesta educació sexual sinó que això depèn de la voluntat de cada centre i, especialment, dels equips directius, en lloc de formar part d'una política obligatòria i integral adaptada a cada etapa**.

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	19 abril 2023
		9:30 11:30

Això fa que l'educació sexual sigui una funció **externalitzada**. Són les treballadores dels centres joves les que anem als centres a impartir un taller, que serà l'únic que es farà en tot el curs, i que no forma part dels currículums ni dels centres educatius, ni dels centres oberts, ni pels joves tutelats. El fet de ser treballadores externes ens permet parlar d'alguns temes difícils d'abordar, i això està bé perquè de vegades els professionals no se senten còmodes per parlar d'alguns temes en concret, però hauria de ser un entremig. De vegades haurien de ser treballadores externes per parlar de temes específics, però no hauria de ser només això sinó que hauria d'estar combinat amb una aposta des dels centres educatius i els seus mestres. A més, aquesta externalització no permet **incorporar a un agent fonamental: la família**.

En segon lloc, **l'única educació sexual que hi ha està orientada a infeccions, embarassos, etc. i deixa de banda la part afectiva i el plaer**. El plaer és molt important i hauria de ser un dret garantit. Veiem les xifres, i ens adonem que no totes les joves estan satisfetes amb la seva sexualitat (veure dades inici sessió, enquesta FRESC). **I hauríem d'entendre que el plaer hauria de ser un dret i això és una eina educativa molt potent**. Sovint parlem de la sexualitat des de la reproducció, i els infants parlen dels seus òrgans sexuals com el seu aparell reproductor, i estan més connectats amb la reproducció que amb el plaer. **I el plaer és una eina molt important també per posar límits**.

En tercer lloc, avui **el poc que es fa, es fa tard**. Sabem que la primera relació sexual és als 15 anys i molts centres demanen els tallers a tercer i quart de l'ESO. A més, també hauríem de pensar en l'educació sexual dels infants. Perquè **un nen i una nena és un ésser sexual des del principi de la seva vida**, i a mesura que creix apareixen dubtes, preguntes, plaer per mostrar el propi cos, mirar altres cossos, mostrar vergonya davant altres persones. **Totes aquestes preguntes s'haurien de respondre de manera apropiada i pedagògicament per a cada edat. I mostrar que totes aquestes qüestions sobre la sexualitat són positives**. Perquè a partir d'una determinada edat, el món adult ja li diu que això són temes que no es parlen.

Afortunadament, estem veient que les coses es comencen a moure i que hi ha persones que es preocupen per aquest tema. I un exemple són **els centres oberts que han introduït aquest tema**.

Resum d'idees clau:

- L'educació afectivosexual té com a objectiu prioritari la maduració personal, l'autoconeixement i el desenvolupament d'habilitats per construir vincles afectius igualitaris que deixen de banda les violències sexuals.
- Un nen i una nena és un ésser sexual des del principi de la seva vida, per això l'acompanyament als infants i adolescents en la presa de decisions sobre la seva pròpia sexualitat és important i ha d'estar present en els centres d'educació d'ençà que són petits.
- L'educació sexual també parla de fomentar la salut sexual, que és un estat de benestar físic, emocional, mental i social en relació amb la sexualitat i també l'autonomia per expressar i manifestar les diferents formes de viure la sexualitat.
- La perspectiva dels drets ens permet adaptar-nos a qualsevol context, valorant l'heterogeneïtat i les diferents maneres de viure la sexualitat.
- És important plantejar-nos quina educació sexual volem, perquè ara mateix:
 - L'educació sexual no és un dret garantit sinó que depèn de la voluntat de cada centre i s'imparteix de manera aïllada (un taller puntual) i externalitzada.

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	19 abril 2023
		9:30 11:30

- L'educació sexual a l'escola s'oblida d'incorporar un agent important: la família, que moltes vegades no ha rebut educació sexual i per tant no té eines per abordar-ho de manera positiva i des de la confiança amb els seus fills i filles.
- L'educació sexual està orientada a parlar de reproducció i infeccions i deixa de banda la vessant afectiva i el plaer. Caldria parlar del plaer com a dret i veure que el plaer és una eina molt potent per posar límits en les relacions afectives i sexuals.
- L'educació sexual es fa tard, a partir de l'ESO, i caldria pensar també en l'educació sexual des de la infància.

L'estratègia compartida de salut sexual i reproductiva de l'Ajuntament de Barcelona i el Pla d'Abordatge per la Salut Sexual als Centres oberts: context i bases del model.

Brígida Ceballos, Dpt. d'atenció social a la infància i famílies (IMSS)
Miriam Jiménez, Dpt. de Salut de l'Àrea de Drets Socials

L'estratègia de salut sexual i reproductiva (ESSIR en endavant) té el seu origen en la mesura de govern del 2014 i neix per promoure la salut sexual i reproductiva. És un **espai de trobada i treball conjunt** entre els diferents agents de la ciutat i és una aliança que el que pretén és impulsar la protecció, el respecte i la garantia dels drets sexuals i reproductius de la ciutadania.

Els principis de l'estratègia és que està **basada en els drets humans** i en el **dret a una educació de salut sexual i reproductiva**, que, sense oblidar la part biomèdica, ha d'incorporar també l'educació afectiva. També és molt important incorporar als grups més vulnerables i considerar les relacions de poder (societat patriarcal).

L'estratègia s'organitza entorn de un **grup motor** que és qui coordina i dinamitza les activitats. Després hi ha grups de treball, que és la part més operativa i és on es duen a terme les accions. La **Taula** és qui aprova els plans de treball, les memòries i difon les activitats. I la **Xarxa**, que és l'espai de participació oberta a totes les entitats que compleixin amb el compromís.

Des del 2016 l'ESSIR ha creat i distribuït díptics informatius, ha fet formació d'agents comunitaris en salut sexual i reproductiva, ha elaborat guies sobre diversos temes (salut sexual i reproductiva, recursos existents a la ciutat...) i ha organitzat jornades.

Les **dades sobre salut sexual i reproductiva**, sempre apunten a la part més biomèdica i està bé que a les enquestes es comenci a preguntar sobre altres aspectes per introduir els aspectes més pisco socials.

- Si mirem les dades de 2021 veiem que l'evolució de la taxa d'embarassos en els darrers cinc anys s'han mantingut més o menys igual, entre el 15 i el 20%. També veiem que les taxes més elevades es donen en noies nascudes fora de l'estat espanyol.
- Respecte a la taxa d'interrupcions sexuals veiem també que les noies nascudes en un país desfavorit és molt per sota al de les noies nascudes a l'estat espanyol i aquestes dificultats per interrompre l'embaràs acaben compromentent la seva vida futura.
- Quant a les infeccions de transmissió sexual mostren una tendència creixent al llarg dels darrers cinc anys.

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	19 abril 2023
		9:30 11:30

El **grup de treball educatiu** es va crear el 2016 per donar resposta al compliment de la legislació que insta als claustres d'educació obligatòria a implementar educació sexual al llarg de tot el cicle educatiu.

- Actualment, s'està fent un **mapatge de les propostes educatives** en l'àmbit d'educació sexual que s'ofereixen a la ciutat amb l'objectiu de crear sinergies entre les diferents propostes.
- Seguint en aquesta línia de promoció sexual al març d'aquest any s'ha llançat una **campanya de prevenció de les infeccions de transmissió sexual, que posa el focus en el plaer i no en les infeccions**. Es parteix de la base que el sexe hauria de ser una forma de plaer i no d'infeccions, i la campanya intenta visibilitzar i informar sobre la incidència de les ITS sense judicis i sense culpes. Les infeccions hi són i hi seran, i el que es vol és assegurar que els adolescents disposin de tota la informació i que coneguin els serveis disponibles per tractar-les.

El 2019 des del Dpt. de salut i en coordinació amb la xarxa de centres oberts es va sol·licitar al CJAS elaborar un **model per l'abordatge i la promoció de la salut sexual als centres oberts**, per fer front a aquests indicadors que tenen tendència a empitjorar si no posem de la nostra part, i sabent que **l'eina primordial és educar a les persones en l'educació sexual**.

Aquesta proposta s'ha enviat al Dpt. de salut com a model per poder aplicar als centres oberts. El projecte està adreçat a la Xarxa de centres oberts de Barcelona, com a servei social bàsic que dona atenció socioeducativa a infants, adolescents i famílies que estan en situació de risc. **Una de les característiques dels centres oberts és que hi ha un treball amb les famílies**.

Aquesta xarxa ha treballat en la creació d'un model propi, comú a la ciutat de Barcelona i que garanteixi que l'atenció és similar en tots els districtes de Barcelona. El projecte s'integra dins els centres oberts en l'àmbit de promoció de la salut i l'autocura. En aquest àmbit el que detectem és que és un tema que es treballa als centres oberts amb relació a higiene, promoció de les activitats esportives, alimentació, però no sol incloure temes de salut sexo afectiva. També, **la situació de vulnerabilitat d'aquests infants ens fa pensar que es especialment necessària una proposta específica per a aquests infants, per garantir els seus drets sexuals i reproductius**.

En l'inici del projecte es valora que l'educació sexoafectiva implica a tots els agents educatius, però **el centre obert és un espai privilegiat per portar-ho a terme perquè hi ha un vincle molt especial entre famílies, infants i professionals** del centre obert. I el que es vol és que el centre obert es converteixi en un centre de referència en el que infants i famílies trobin un espai de confiança amb relació a aquest tema.

També es planteja com un model que permeti integrar aquestes accions dins la programació dels centres oberts sense que suposi una càrrega de feina afegida.

Les a **bases del model**, són:

- Garantir els drets sexuals i reproductius en contextos de vulnerabilitat social.
1. Visibilitzar els drets sexuals en l'àmbit quotidià, anant més enllà d'accions puntuals com tallers de noves masculinitats o visites al CJAS, i integrar-los de manera global al centre perquè i no quedi en una xerrada un cop l'any.
 2. Un model que s'implementi amb l'acompanyament de professionals expertes durant un temps, que s'allarga al llarg d'un any i que els professionals del centre obert disposen d'un acompanyament extra.

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	19 abril 2023
		9:30 11:30

3. És un model flexible, que treballa des de la reflexió i que s'adapta a cada centre obert. Concreta quines accions es poden portar a terme i com es poden implementar: permet al centre obert crear el seu propi model, amb el que se sentin còmodes i vegin que és possible aplicar, aterrant-lo i fent-lo seu per garantir que aquest model sigui realment aplicable.
4. I que si al llarg del temps es va validant el CO es pugui acreditar.
5. També hi ha una part d'atenció directa a persones usuàries.
6. També és important que integri totes les perspectives de l'educació sexual i afectiva i no només la part de les malalties i la prevenció. Inclou temàtiques diverses relacionades amb el gènere, la violència central, els espais del centre o la relació infància-família.
7. Treballa des de la reflexió, però no és teòric, perquè ajuda a reflexionar, però també ajuda a portar a terme accions concretes que es poden aplicar de manera concreta en el centre.
8. Es treballa des de la sensibilització dels professionals i també del coneixement dels recursos i la xarxa existent per poder aprofitar-ho.

L'elaboració definitiva es porta a terme el 2020-21 i es fa una prova pilot en dos centres oberts. Posteriorment, s'implementa a 7 centres oberts més i aquest curs, en 5 nous centres. La idea és estendre el model a tots els centres oberts de la ciutat.

Com a reptes, es planteja:

- Integrar la mirada intercultural,
- Incidir en treballar la sexualitat des de la petita infància, a través de contes, bibliografia, treball de les diferents parts del cos...
- Treballar la por dels professionals per poder exposar certs temes als infants, adolescents i fins i tot adults, atesa la població a què està adreçat (persones que potser han patit violència sexual).
- L'acompanyament a la sexualitat és un àmbit molt desconegut, perquè moltes vegades no sorgeix la necessitat, per la manca de formació dels professionals o per les resistències individuals.

Resum d'idees clau:

- L'ESSIR (Estratègia per a la Salut Sexual i Reproductiva) és una aliança entre diferents agents de la ciutat per a la promoció de la salut sexual i reproductiva.
- Un dels espais de l'ESSIR és el grup de treball educatiu. Aquest grup es va crear el 2016 per a l'educació sexual al llarg del cicle educatiu i actualment s'està fent un mapatge de les propostes educatives per crear sinergies entre elles. També s'ha llançat una campanya de prevenció de les infeccions de transmissió sexual que posa el focus en el plaer i no en les infeccions.
- El Departament de Salut i la Xarxa de Centres Oberts de Barcelona van sol·licitar al CJAS la creació d'un model per abordar i promoure la salut sexual als centres oberts, amb

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	19 abril 2023
		9:30 11:30

l'objectiu d'educar les persones usuàries en educació sexual i fer front als indicadors preocupants en aquest àmbit.

- El projecte es dirigeix a la xarxa de centres oberts de Barcelona, que ofereix serveis socioeducatius a infants, adolescents i famílies en situació de risc. El model ha estat creat per garantir que l'atenció sigui similar en tots els districtes de la ciutat.
- El model s'integra dins els centres oberts en l'àmbit de la promoció de la salut i l'autocura, i es basa en la garantia dels drets sexuals i reproductius en contextos de vulnerabilitat. Es tracta d'un flexible i progressiu que s'adapta a cada centre obert, vigilant que no suposi una major càrrega de feina als i les professionals. Es treballa des de la reflexió, però també ajuda a portar a terme accions concretes.
- Els reptes inclouen
 - la integració de la mirada intercultural,
 - treballar la sexualitat des de la petita infància
 - treballar la por dels professionals, per la manca de formació dels professionals o les resistències individuals

Pla d'Abordatge per la Salut Sexual en els Centres oberts: l'experiència del Centre Obert Neus Puig (Fundació Trinijove): bondats del programa, aprenentatges i reptes de futur.

Yolanda Burgueño, directora del Centre Obert Neus Puig i membre del grup de treball Igualtat d'Oportunitats en la infància del CMBS

La nostra experiència és que **és molt important desmitificar i construir**. La formació que hem tingut en aquests temes és molt relativa. L'expressió de gènere és molt diferent de la identitat, l'orientació sexual o el sexe. Sempre ens hem quedat més en la diferència entre homes i dones, però quan comencem a parlar de sexualitat comencem a parlar de conceptes molt diferents i això ho hem de saber explicar als infants. I cada cop més ens trobem amb infants molt petits que diuen que no saben si són nois o noies i això ho hem de treballar amb ells i amb les famílies.

Respecte a les bondats del model, a nosaltres **ens ha donat una visió de les tres línies estratègiques: és un tema de sensibilització, d'acompanyament i de xarxa**.

També ens ha convidat a **una mirada més única i homogènia dins el nostre equip**. Perquè dins el mateix equip no tenim els mateixos conceptes en relació amb la sexualitat, o uns volen parlar d'una cosa i altres no, i és molt important que tot l'equip tingui una mirada unificada.

De les tres línies que ens ofereix el model treballem **deu accions**: una documentació interna de posicionament, un calendari d'activitats, una implicació dels professionals, acompanyament a les famílies, seguiment individual, treballar el llenguatge, material pedagògic, protocols i el mapa de teixit professional al territori.

Aquesta vivència ha de ser una **vivència sana i positiva** i és el que hem intentat en tot moment. Tenim present que **els i les professionals del centre obert som referents i que tenim un espai que ens permet construir vincles**.

El programa també ens ha donat una **implementació autogestionada**. El model té 10 línies, però

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	19 abril 2023
		9:30 11:30

cadascú se les fa seves. És un compromís per part de tot l'equip i **és integrable de manera natural en la quotidianitat del centre**. S'elabora de manera participativa, en un procés obert i es van incorporant coses que van sorgint durant el procés. És una eina educativa que s'ha treballat de manera transversal. S'ha integrat aquest model en tota la quotidianitat del CO: des d'una intervenció en el pati d'acollida, fins a intervencions al berenar o la incorporació en diferents temes del dia a dia.

Els principals aprenentatges per a l'equip han estat els següents:

- **És impossible no educar en sexualitat**, perquè el silenci ja és una manera de dir com es treballa la sexualitat. El silenci no ens agrada i ens volíem expressar sense por.
- **No hem de viure la sexualitat des de la por** (embaràs, transmissió sexual...) sinó des del plaer (des d'unes simples pessigolles, al plaer per alimentar-se o el plaer en altres contextos que depenent de les edats cal treballar d'una manera o d'una altra).
- **El llenguatge és important**. Ens hem adonat que a la biblioteca, per exemple, molts contes estan desfasats en relació amb el que estan vivint avui dia els infants i hem incorporat altres llibres i altres materials pedagògics més adients a la realitat actual. Llibres de sexualitat en diferents edats, etc.
- **No és el mateix treballar la sexualitat en un infant que ha patit abús sexual que en altres infants**. És un aprenentatge, però també un repte de com es treballa perquè quan es fan dinàmiques o tallers s'ha de tenir molta cura en aquest sentit.
- **Treballem l'educació sexual no amb silencis, ni mites, ni tabús culturals, ni estereotips**, perquè tot això és el que estan acostumats a veure. Molts saben d'això a través de les xarxes socials, o vídeos de pornografia que veuen des de molt petits amb uns mites i unes idees que, si no és en els centres oberts, no tenen espais per parlar lliurement i d'una manera natural i transversal.
- **Transversalitat**. Els llibres sobre sexualitat estan a l'aula i els poden agafar en qualsevol moment i els consulten molt i ho miren molt.
- **Treball amb les famílies**. En el grup de grans hem treballat temes de la menstruació en les nenes, els canvis en el cos, les pol·lucions nocturnes amb els nois, temes que no es parlen en les famílies i això ens ha permès veure que treballar un tema com és aquest vol dir incorporar a les famílies. Per això, vàrem haver d'explicar a les famílies des del principi que estàvem fent formació com a professionals i que faríem formació amb elles i amb els infants.
- **Interculturalitat**. Tenim famílies de molts orígens, però hem vist que quan s'aborda el tema de manera natural, més fàcil és d'abordar. I ens ha sorprès molt que amb famílies que les tens com les més tancades, això ho hem treballat i ens han dit que aquests temes a la família no els parlen, com per exemple la menstruació, però els agradaria que ho parlessin des del CO vosaltres amb els seus fills. O s'ha incorporat a les mares per poder parlar juntament amb la mare, la filla i les referents del grup. I això fa que una mare li digui a l'altra i corre la veu entre les famílies. I si s'ha començat amb famílies que tenen més d'un fill, i així la família ja ho incorpora amb els fills/es més petits.
- **Paper de les professionals del centre obert**. Una cosa que ens feia por és que haguéssim de ser expertes en aquest tema, i s'ha de treure aquesta por, perquè nosaltres som referents, tenim el vincle i la proximitat amb aquests infants i hem de

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	19 abril 2023
		9:30 11:30

parlar amb naturalitat. Això ens fa treballar des de l'acompanyament, sent referents de confiança i des de l'acompanyament. No es tracta de saber moltes coses sinó que l'objectiu és desmitificar i donar informació.

- És molt important que en aquest model quan s'està posant en marxa hi hagi **estabilitat a l'equip**, perquè en altres centres oberts hi ha molt moviment i és difícil incorporar-lo en el mateix punt que estan els altres.

El model va acompanyat de molts documents: un document de posicionament com a centre, el calendari d'activitats, material pedagògic que es compartirà en un drive amb tots els centres oberts, i en la detecció d'*influencers en positiu* que estan en les xarxes socials i que influencien la vida dels infants i adolescents...

Com a **reptes de futur** identifiquem els següents:

1. **A escala individual el que fem és abordar els drets dels infants a cada PEI**, amb objectius exclusius per als infants. Es tracta d'un projecte educatiu individual de cada infant i amb caràcter trimestral es mesura el grau d'assoliment.
2. **A nivell de grup ens hem posat les ulleres liles**. Vam mirar com podíem incorporar aquest tema en la programació, en les avaluacions diàries, i sempre estan les ulleres liles, i així si tenim un element visual ho incorporem més fàcilment. També és una manera d'anar incorporant infants nous i de tenir-ho en compte pel que fa al grup.
3. **A nivell de famílies ho fem amb formacions de forma natural, a partir d'aquesta mirada intercultural**. Hi ha uns drets i són inalienables, però hem de saber cada cultura què entén per sexualitat per poder abordar el tema sense prejudicis i per poder abordar-ho bé. A l'entitat vam tenir un mediador pakistanès que ens va obrir tota la mirada cultural amb la població pakistanesa i això et dona moltes eines. Hi ha coses que estan prohibides, però certament cal tenir una mirada que ens permeti treballar aquest tema com a fet cultural. A banda que hi ha famílies que són molt més obertes i són de la mateixa cultura i com a repte estaria molt bé aquesta formació.
4. **En l'àmbit comunitari** s'ha fet formació amb l'equip d'un institut escola del barri, s'ha explicat el model al cap del barri, s'incorpora aquestes "ulleres liles" a les activitats comunitàries com per exemple a Sant Jordi.

Conclusions: volem que el model per a l'abordatge i promoció de la salut sexual al Centre Obert Neus Puig de la Fundació Trinijove sigui un model:

- Obert i dinàmic per actualitzar conceptes, recursos ...
- Flexible i adaptat a les necessitats reals del moment, susceptible a ser revisat i millorat en el temps.
- Proactiu i amb un objectiu de creixement i aprenentatge constant per part de l'equip educatiu.

Resum d'idees clau:

- El model ofereix tres línies estratègiques: sensibilització, acompanyament i xarxa.
- El model permet una mirada unificada per tot l'equip per a una visió més homogènia

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	19 abril 2023
		9:30 11:30

dins l'equip.

- El model treballa deu accions, entre elles: documentació interna de posicionament, un calendari d'activitats i seguiment individual.
- El programa ha donat una implementació flexible i autogestionada perquè cada equip determini quines són les línies del seu model.
- Els principals aprenentatges per a l'equip han estat:
 - El silenci en educació sexual també és una forma d'educació.
 - S'ha de promoure una educació sexual des del plaer, no des de la por.
 - El llenguatge és important en educació sexual i s'ha d'utilitzar un llenguatge adequat a la realitat.
 - L'educació sexual no és la mateixa per a tots els infants i s'ha de tenir en compte les seves vivències.
 - S'ha de treballar l'educació sexual sense silencis, mites, tabús culturals o estereotips.
 - És important promoure la transversalitat en educació sexual.
 - És important treballar amb les famílies i incorporar-les en la formació.
 - La interculturalitat és un factor a tenir en compte en educació sexual.
 - Els professionals han de ser referents de confiança en educació sexual (no confondre en saber-ne molt).
 - L'estabilitat de l'equip és important per a una implementació eficaç de l'educació sexual en un centre obert des d'una mirada homogènia.

Reptes i propostes per elevar al govern local. Emma Baudais, Brígida Ceballos i Yolanda Burgueño

Emma Baudais

Reptes i recomanacions per a l'educació sexual:

- **Plantejar-nos quina educació sexual volem:** no volem una educació afectivosexual que només se centri en el prisma biomèdic o el prisma dels riscos. És tan important parlar d'afectivitat com de les relacions sexo-afectives.

Volem una educació sexual que fomenti una idea positiva de la sexualitat, per transmetre que la nostra sexualitat ha de ser una font de benestar propi i social.

- Considerem que el plaer és un dret que ens permet arribar a la justícia eròtica, sense reproduir estereotips de gènere i una manera per combatre les desigualtats entre les diferents identitats de gènere i les diferents orientacions sexuals.

L'educació afectivosexual ha de tenir com a principal eix de treball el plaer. Construir persones connectades amb el seu plaer (físic i emocional) és construir persones que coneixem els seus límits i que, per tant, que sabem com posar-los i fer-los respectar (tant els límits propis com el dels altres).

El plaer és una eina educativa per fomentar l'autoconeixement, l'autoestima, la cura d'una mateixa i dels altres.

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	19 abril 2023
		9:30 11:30

- **No volem una educació sexual que se centri en la visió reproductiva de la sexualitat.** Tenim sexualitat des que naixem fins que morim. La sexualitat és molt més que la reproducció. Aquesta és una visió heterosexual influenciada per al pes de la religió. Així doncs, la reproducció no ha de ser l'eix principal de les classes d'educació sexual (encara menys si estem amb infants).
- **Volem una educació sexual que parli de tot el cos i no només dels genitals.** Una educació sexual que giri entorn de tot el cos per transmetre que podem gaudir de la sexualitat de moltes altres maneres. Això ens allunya de la visió coitocèntrica i heterosexual de la sexualitat.
- **Volem una educació sexual que normalitzi, visibilitzi i valori la diversitat.** No és suficient assenyalar que existeixen "altres identitats", "altres diversitats" i "altres cossos" (persones amb diversitat funcional, per exemple). La diversitat ha de ser l'eix vertebrador d'aquesta educació.
- **Volem una educació sexual que contraresti les lògiques binàries del gènere.** Quan parlem d'infància, per exemple, no és suficient no només no reproduir aquesta lògica, sinó que hem de poder donar eines als infants i adolescent per poder contrarestar aquesta lògica binària. Donar eines als joves per contrarestar la masculinitat hegemònica i la feminitat tradicional.
- **Volem una educació sexual que es basi en els drets sexuals i reproductius. Aquesta perspectiva ens permet adaptar-nos a qualsevol context.** L'objectiu és que tota la població conegui els seus drets sexuals i reproductius i els serveis necessaris per a poder gaudir d'aquests drets.
- **Necessitem que l'educació sexual sigui obligatòria.** Per això, no és suficient que estigui present en les lleis. Necesitem que s'especifiqui quin tipus d'educació, i quins continguts s'han de treballar per a cada edat (vegeu l'itinerari del Coeduca't: <https://blocs.xtec.cat/coeducacioigualtat/files/2020/10/Itinerari-educació-afectivosexual.pdf>)
- **Cal regular on, quan, com, i qui exactament farà educació sexual.** Una llei efectiva en aquest sentit hauria de dir que l'educació sexual ha de ser una assignatura obligatòria tant a Infantil com a Primària com a Secundària, en tots els centres educatius – tant formal com informal -, i formar part del currículum o dels programes educatius.
- **Garantir formació a tots els equips professionals que treballin amb infància i adolescència.** Si no és possible fer aquestes formacions, és necessari que hi hagi una figura referent que tingui més coneixements al respecte per a poder respondre als dubtes, preguntes i preocupacions dels infants i adolescents o dels companys professionals.
- **L'educació sexual s'ha de treballar des de l'any 0.** No podem deixar de costat a la infància.
- **L'educació sexual també es fa amb l'organització dels centres:** tenim material de salut sexual i menstrual a disposició dels infants i adolescents? Tenim llibres? Quin tipus de

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	19 abril 2023
		9:30 11:30

jocs tenim? Tenim imatges que visibilitzin les diversitats? quins llenguatges utilitzem en els centres?

- Sabent que cada vegada hi ha més “atacs” a l'educació sexual, és necessari **protegir als centres que volem impartir educació sexual**. Cada vegada hi ha més denúncies i hem de donar eines als centres perquè puguin fer front a aquest tipus de denúncies. Han de saber què fer davant una denúncia i saber qui els “cubre las espaldas”
- **És necessari tenir un pressupost que no reproduïxi les desigualtats**. L'educació sexual ha d'arribar a tothom i no només a les escoles privades.

Brígida Ceballos i Miriam Jiménez

Reptes:

- **Necessitat d'incloure millor la mirada intercultural** atesa la diversitat cultural en els centres oberts i també incidir en com treballar la sexualitat des de la infància.
- **Treballar amb contextos familiars on hi ha violències**, infants, adolescents o adults referents que han patit abús sexual, mancances capacitats parentals i de criança i situacions de desprotecció. Cal confrontar el conflicte entre els drets sexuals i reproductius i la protecció dels infants.
- **L'acompanyament a la sexualitat és un àmbit desconegut per a molts professionals** i hem detectat l'absència d'accions socioeducatives preventives per diversos motius (no es veu la necessitat, manca de formació, algunes resistències).

Valoració i propostes:

- **Valoració general positiva de la implementació del programa impulsat per l'ESSIR** i necessitat de donar suport a la seva continuïtat a la resta de centres oberts de la ciutat (mirada unificada i conjunta). Destacar l'esforç i implicació dels professionals.
- **Destacar el centre obert com a espai privilegiat pel vincle i relació de confiança** entre professionals i persones usuàries.
- **Necessitat de continuar oferint aquest model obert, igualitari i respectuós cap a la sexualitat**, atesa la manca d'espais existents, la manca de formació, detecció de resistències, mites, diferències de rol i existència de certes actituds masclistes).
- **Entendre que es tracta d'un tema drets de salut i educació que cal garantir** a la infància i adolescència, especialment en aquells contextos de més vulnerabilitat.

Yolanda Burgueño

- **Destinar partides pressupostàries per formar a professionals de l'àmbit socioeducatiu** (educació formal i no formal, lleure...) hi ha molt desconeixement de com abordar el tema.

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	19 abril 2023
		9:30 11:30

- **Garantir als Centres una partida pressupostària per comprar material pedagògic d'educació en la sexualitat i les relacions afectives (llibres, jocs, material per tallers...)**
- **Posar la garantia dels drets sexuals, drets reproductius i dret a una educació afectiva i sexual integrals com a element clau de prevenció**, per abordar situacions de risc social (abús...) i no donar pas al sistema de protecció sinó dotar de recursos a la prevenció. ja hi ha prou dades que ens diuen que és més eficient treballar la prevenció i no la protecció o la reparació de danys.

Resum de propostes:

1. **Fer efectiva l'obligatorietat de l'educació sexual** i especificar-ne els continguts per edats i situacions, així com regular qui l'impartirà.
2. **Començar l'educació sexual des de la primera infància i estendre-la al llarg de tota l'escolarització obligatòria**, incorporant-la a l'organització dels centres educatius
3. **Definir els continguts de l'educació sexual**, tenint en compte els següents aspectes:
 - Basar l'educació sexual en els drets sexuals i reproductius per adaptar-se a qualsevol context.
 - Definir una educació sexual que tracti tant l'afectivitat com les relacions sexo-afectives, que fomenti una visió positiva de la sexualitat, que consideri el plaer com un dret i que plantegi l'educació sexual com una eina educativa per fomentar l'autoconeixement, l'autoestima i la cura d'un mateix i dels altres.
 - Normalitzar, valorar i visibilitzar la diversitat en totes les seves formes. Superar la visió reproductiva de la sexualitat i demanar una educació sexual que parli de tot el cos, no només dels genitals, i que valori la diversitat.
 - Incloure una mirada intercultural a l'educació sexual, atès que els centres estan oberts a la diversitat cultural, i treballar la sexualitat des de la infància.
 - Contrarestar les lògiques binàries del gènere i donar eines als infants i joves per a contrarestar la masculinitat hegemònica i la feminitat tradicional.
 - Oferir materials i recursos didàctics relacionats amb la salut sexual i menstrual, inclús jocs i imatges que visibilitzin les diversitats per a garantir una educació sexual completa i diversa.
4. Assegurar que **el pressupost destinat a l'educació sexual no reproduceixi desigualtats, de manera que aquesta educació sigui accessible per a tothom, incloent-hi les escoles públiques**. Destinar partides pressupostàries per a la compra de material pedagògic específic per a l'educació sexual, com ara llibres, jocs i material per a tallers.

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	19 abril 2023
		9:30 11:30

5. **Formar als professionals que treballen amb infants i adolescents des dels diferents àmbits** (educació formal i no formal, lleure, etc.) perquè puguin acompanyar adequadament els infants i adolescents en l'àmbit de la sexualitat. Designar una **figura referent** que els pugui ajudar i acompanyar.
6. **Protegir els centres que volen impartir educació sexual** davant d'atacs externs, proporcionant eines per afrontar possibles denúncies o queixes.
7. **Abordar el conflicte entre els drets sexuals i reproductius i la protecció dels infants en situacions de vulnerabilitat:** per violència familiar, abús sexual, mancances en les capacitats parentals i situacions de desprotecció.
8. **Considerar els drets sexuals, reproductius i a una educació afectiva i sexual integral com a elements clau per la prevenció de situacions de risc social** (abús, violències, malestars, etc.) i no haver de recórrer al sistema de protecció. Invertir en prevenció com a manera d'estalviar recursos.

Dinàmica i debat:

Susana Barrera. Trinijove

L'educació és la manera d'abordar tots els temes conflictius entorn de la sexualitat i els afectes, però la formació dels educadors és un tema importantíssim que hauríem de treballar com a societat ja. Tots partim dels nostres tabús i prejudicis i necessitem una formació per poder-ho transmetre de manera sana i clara als infants i adolescents.

Anna Sunyer. Pincat

La Pincat està treballant en un informe sobre els drets de la infància i m'he adonat d'aquesta vessant no s'incorpora perquè la Pincat la configuren entitats socials del tercer sector i no n'hi ha cap d'especialitzada en aquest àmbit. Penso que ho hauríem d'incorporar a nivell de Pincat.

I em sumo al tema de la formació per als educadors, però potser hauria de transcendir i tota la part de la transversalitat, més enllà de formació i informació, la normalització que vingui també pels mass media, que se socialitzi de manera normal igual que es fa amb altres temes del dia a dia (anuncis, tele, sèries...) per anar una mica més enllà dels professionals i arribar al conjunt de la ciutadania.

Laia Pineda. IIAB.

En relació amb el tema de la formació dels professionals sobre la prevenció de les violències en la infància, i el que obliga la LOPIVI, preocupa especialment la rotació dels professionals en l'equip.

És clau que en la implantació del model tots els que han rebut la formació estan encara al centre obert i això no és sempre així, i per tant un repte molt important en els equips que treballen en la infància i l'adolescència és què fem amb els inevitables canvis de professionals que s'integren en els equips, i també els infants i famílies que van incorporant-se. Com es fa perquè no es perdi la formació realitzada.

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	19 abril 2023
		9:30 11:30

Brigida Ceballos. Dp. Atenció soc. Inf. Famílies-IMSS

El model crea uns materials de centre amb la idea que en aquesta rotació inevitable, sempre hi hagi un referent, que asseguri que es mantingui aquest coneixement tot i la rotació de professionals. És difícil, però el model ha de preveure aquesta situació perquè als centres oberts hi ha molta rotació, i cal que hi hagi un material escrit, que es pugui transmetre. Igual que s'explica com es treballen els plans educatius, cal que això també s'integri com un traspàs imprescindible.

També és molt important treballar amb la petita infància. L'experiència del centre obert Neus Puig és especialment valuosa perquè demostra que això és possible fer-ho, i moltes vegades ens pensem que això no es pot fer.

El tema de la formació, la idea és que es pugui estendre a tots els centres per garantir que tothom pugui tenir aquesta mínima formació.

Emma Baudais. Centre Jove d'Atenció a la Sexualitat

Treballar la sexualitat amb la infància suposa treballar tots els estereotips de gènere que tenim integrats, i per això és cada cop més necessari incorporar aquests temes. Perquè és sobretot quina imatge de sexualitat estàs transmetent tu com a persona, quins estereotips estàs alimentant, com respons a les preguntes que fan els nens i que de vegades no sabem respondre i ser capaç de normalitzar-ho perquè de vegades amb la infància l'important no és què s'explica sinó com s'explica, per normalitzar-ho.

I si pensem en l'adolescència, aquestes formacions també serveixen per trencar el tabú relacionat amb la sexualitat adolescent. Encara hi ha molt tabú amb el sexe i encara més amb la sexualitat adolescent. Hi ha sovint missatges molt negatius, que no saben res, que no es cuiden, que fan tonteries... I el missatge ha de ser que fan el que poden amb el poc que tenen que és el poc que els hi donem.

Glòria Martínez. Departament promoció de la infància

A mi m'ha agradat molt aquesta mirada del plaer, i no només del plaer sexual, sinó el plaer per menjar, el plaer de la diversió, el plaer d'estar tots plegats, i un d'aquests plaers és el plaer sexual. I reconèixer això és una manera d'apoderar als infants. Al departament tenim un vídeo que ens mostra el que ens dona plaer i el que ens dona malestar (<https://ajuntament.barcelona.cat/infancia/es/canal/sentir-que-si-sentir-que-no>). Estem en una visió on el plaer no es parla, i en el dia a dia tenim infinitat de plaers i la felicitat és poder gaudir d'aquests moments i fer veure això als infants és un gran encert. I això ens permetrà parlar del que ens agrada i del que no ens agrada.

Sílvia Collado. Dep. Atenció Família i Infància - IMSS

Jo voldria insistir en la transferència comunitària. Quan l'institut escola truca a la porta del centre obert vol dir que han rebut aquesta transferència i això va anant fent taca d'oli i que no només ens quedem en el centre obert i anem arribant a tots els centres.

Emma Baudais. Centre Jove d'Atenció a la Sexualitat

Idealment, aquest model, que està pensat per centres oberts, també es pot utilitzar en altres centres i és molt adaptable. Però estaria bé aconseguir documents de bones pràctiques que cada centre educatiu, formal o no formal, pugui conèixer per poder-lo aplicar i adaptar.

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	19 abril 2023
		9:30 11:30

I no és només la part teòrica sinó la pràctica: tenir materials, la biblioteca, com pensem els espais i com es divideixen entre nois i noies, com són els banys, si les nenes tenen a disposició compreses.... Per què no obrir el debat de si els centres educatius haurien de tenir material de salut sexual com ara preservatius? És a dir, la part pràctica i teòrica, la formació als equips professionals, però també cap a l'alumnat i els nens i les nenes.

I un dels reptes és la falta de recursos. Als centres escolars qui té més educació sexual són els que tenen diners. I a qui no arriba aquesta educació sexual són els de sempre. I després estan els altres col·lectius com els joves amb diversitat funcional, que sistemàticament queden fora.

I per últim, la part que ara mateix totes som conscients que l'extrema dreta i la dreta està utilitzant l'educació sexual per a la seva campanya, atacant l'educació sexual i dient que s'està perversint als joves. I s'està escoltant molt més aquest discurs negatiu cap a l'educació sexual que el treball de les educadores socials, que està invisibilitzat.

Míriam Jiménez. Departament Salut

La llei contempla això en l'educació formal i precisament estem parlant d'això des de l'educació no formal. El repte seria seguir ampliant-ho a centres d'educació formal. Sempre hi ha aquesta dificultat de pressupost i que hi arribin les ofertes que hi ha a l'educació formal.

Tancament

CLAUS DE LA SESSIÓ

- Defensar l'educació afectiva i sexual com a formació obligatòria, des de la petita infància i al llarg de tota l'escolarització obligatòria.** L'educació afectiva i sexual s'ha de plantejar com una formació adreçada a l'autoconeixement, la prevenció de violències i la promoció de vincles afectius igualitaris. L'educació sexual també ha de servir per fomentar la salut sexual, el benestar físic, emocional, mental i social en relació amb la sexualitat i l'autonomia per expressar i manifestar les diferents formes de viure la sexualitat. Ha de posar **el plaer al centre**, com principal eina per marcar els límits per a un mateix i per als altres.
- Estendre el model per a la promoció de la salut sexual a tota la xarxa de centres oberts de Barcelona, i adaptar-lo a altres tipus de centres educatius (formals i no formals).** Aquest model permet integrar l'educació sexual en el dia a dia dels centres, facilitant l'acompanyament de persones expertes, de manera autogestionada i adaptada a les necessitats de cada centre, amb un plantejament flexible i pràctic, que ofereix propostes concretes i factibles. Disposar d'un model també permet gestionar les rotacions de professionals, ja que es pot traspasar a nous professionals que s'incorporen de nou.
- Formar i acompanyar els professionals.** Cal que els professionals que estan en relació amb infants i adolescents des de diferents àmbits (educació formal i o formal) rebin una formació adequada per poder transmetre aquesta informació de manera sana i clara als infants i adolescents. El model assenyalava la necessitat de **designar un referent** que pugui garantir que no es perd el coneixement ni compromís del centre amb l'educació afectiva i sexual i que podrà atendre els dubtes dels professionals.

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	19 abril 2023
		9:30 11:30

4. **Treballar en l'àmbit social i comunitari.** Normalitzar els temes relacionats amb la sexualitat i els afectes i que això es treballi des de tots els àmbits, i especialment en els mass media, perquè arribi al conjunt de la ciutadania. **Reconèixer i incorporar el paper clau de les famílies**, que sovint queden lluny o desconnectades dels recursos d'educació afectiva i sexual.
5. Ser conscients i proveir els professionals de les **eines adequades per poder abordar el conflicte entre els drets sexuals i reproductius i la protecció dels infants en situacions de vulnerabilitat**: per violència familiar, abús sexual, mancances en les capacitats parentals i situacions de desprotecció l'educació afectiva i sexual s'ha d'abordar amb eines específiques perquè estem davant d'infants adolescents o els seus familiars que han patit abusos o violències i tenen uns danys no sempre reparats.
6. **Garantir recursos suficients** perquè l'educació sexual arribi a tots els centres en clau d'equitat i a tots els col·lectius, en especial garantir els recursos a l'educació pública.